„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. Л. Дунђерског, у дунавској улици бр. 15.

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: ф. 12 или 30 дин
на по године: ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

Број 34. *У Новом Саду, у суботу 22. марта (3. априла) 1897.* Година XIII.

Позив на претплату.

Крајем овога месеца истиче претплата свима оним нашим претплатницима, који су се до краја марта на „Браник“ претплатили. Овим умољавамо исте наше претплатнике, да претплату благовремено понове, како уредно разашиљање листа не би запињало.

Мислимо, да није нужно „Браник“ препоручивати. Наш је лист покренут у најбољој намери, да користи народу у овом тешком времену, кад се још само преко новина може чути независан српски глас. С тога држимо, да правим пријатељима народа мора ићи у прилог, да се овакав лист не само одржи већ и рашири. На њих апелујемо овим позивом на претплату. Према јачем одзиву српскога света, можемо и ми више порадити на усавршењу листа. Наша је главна цел, да овим листом истински послужимо народу, да задовољимо његове потребе. Да то постигнемо, ми не жалимо моралних и материјалних жртава.

Претплатна је цена „Бранику“
На годину . . . 12 фор. или 30 дин.
На по године . . 6 фор. или 15 дин.
На четврт године . 3 фор. или $7^1/_2$ дин.

А може се претплатити и месечно. Месечно стаје „Браник“ 1 фор. или $2^1/_2$ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом на Администрацију „Браника“.

У Н. Саду, 17. (29.) марта 1897.

Издаваетљство и уредништво „Браника“.

Наредба о чешком језику.

Аустријска влада је једва једном пристала да испуни један мали део оних захтева, што су их Чеси још 1879. год. обележили Бројно далеко јачи од Немаца у Чешкој, морали су Чеси толике године да пате због тога, што се свуда употребљавао немачки језик, који, осим оних Немаца око Рајхенберга у северо-западној Чешкој, огромна већина чешког живља не разуме.

Сад намерава гроф Бадени да тиме задобије Чехе, који су у новом царевинском већу један од главнијих фактора, што ће издати наредбу, која би требала да у администрацији и судству уведе више права чешком језику. Но читава ствар је удешена тако, да гроф Бадени једном руком даје Чесима, а другом узима, и баш с тога и држимо, да та наредба, бар у оном облику, како је аустријска влада мисли издати, — не може задовољити Чехе. Чеси имају право, да се у судству и администрацији употребљава чешки језик, а кад је то њихово право, онда наредбу аустријске владе у погледу чешког језика Немци не могу сматрати као неки уступак, који се чини на штету чешких Немаца.

Очигледна је неправда била, да се пет милијона Чеха морало мучити са немачким језиком у судству и управи, а то све за љубав оних 200 000 Немаца у Чешкој, који су огорчени противници чешког народа. Таково стање је остало још из ере, којој је главна цел била понемчавање, и то је љуто тиштало нашу браћу Чехе. Но они се истрајно борили и боре, и најпосле њихове праведне жеље морају победити.

Главне тачке споменуте наредбе обележили су министар-председник гроф Бадени и министар правде гроф Глајспах пред једним сарадником „Бохемије“ и он их је изнео у овом:

За Чешку и Моравску издаће се по једна наредба, па да би се избегла и сенка какве државоправне акције, биће текст тих наредаба различан, и ако је смисао исти. Шлеска ће се изузети. У наредби за Чешку наређиваће 1. §, да сви чиновници код свих земаљских власти у Чешкој морају знати оба земаљска језика (чешки и немачки). Но сваки потоњи параграф некако ублажава ову начелну поставку. Пре свега они чиновници, који су већ у звању, ослобођени су за свагда од дужности, да знају чешки. Осим тога остављена је вишегодишња прелазна перијода, у којој се припуштање у државну службу неће везивати за тај услов. Али чиновници ће бити обвезни, да у времену од шест година, а ако се оствари једна промена, о којој се још расправља, онда за седам година положе испит из чешког језика. За испите ће се поставити нарочита испитна комисија, у којој ће бити заступљен и саразмеран број Немаца, који ће штитити немачке кандидате од прекомерне строгости. Нарочито од манипулационих чиновника не сме се сувише много захтевати, и од њих се не сме тражити оно, што се може тражити од конциписта. У окрузима, где нема стварне потребе, да сви чиновници знају чешки (ту се мисли немачки крај у Чешкој), доста је, ако у сваком звању зна чешки по један чиновник. Та наредба ће ступити у живот 1. јула 1897., али тек 1. јула 1903., односно, ако се поменута промена изведе годину дана касније ће се ступање у државну службу у Чешкој и Моравској везати за услов, да сваки зна чешки. Службени језик остаје немачки, и само у стварима појединих странака ће се решења издавати, по језику молбе или народности, немачка или чешка решења. И у општењу с властима ван земље и с врховним властима морају се сви чиновници служити само немачким језиком. Том се наредбом уједно хоће да постигне то, да чешки чиновници боље уче немачки.

Сумњамо, да ће се Чеси задовољити овом наредбом, јер она даје много мање права чешком језику, него што би му припадало. То ће бити као и код нас у Угарској, где закон прописује, да судски и административни чиновници морају знати језик народности, у чијој средини врше своју службу. Заиђите, па видите, колико на пр. код нас има Мађара чиновника, који знају српски. И они који нешто знају, неће да говоре тим језиком. △

Глас из Босне.

Сарајево, 15. марта 1897.

Прољеће нам грануло па вријеме лијепо, да не море љепше бити. Готово, да ћемо за који дан имати бехара. Али залуд прољеће и све његове чари, кад је у души народној мењава, да све срце игра од студени, гледајући шта се ради са крвавом српском народном тековином. Једнако се предају рачуни у општинској магази а прегледа их владин савјетник г. Милан Тривановић и г. Ан. Шмурер. Ако се почну пуле (штемплови) изгонити на нештемпловане признанице, као што се говори, заглавиће многи а највише јадни учитељи. Али тај исти намет-комесар требало би да плаћа све сам, јер је он $7^1/_2$ година газдовао у општини и ништа се није смјело без његова знања учинити. Лијепо је насио исти Цинцар и њеки дан при прегледању рачуна, када ревизори нађоше признаницу од 600 круна, исплаћену клисарама н ве цркве. Кад рачуновође запиташе, зашто је то? Он им каза, да је за опијело руског цара. На једанпут стадоше рачуновође зачуђено а и полицајни канцелиста г. Мандић — па запита један од њих: „Како то? То није смјело бити, то је кажњиво“. А тајник општински Лазар Пупић на то уприје руком на комесара Цинцара, па рече: „То је учињено по наредби г. комесара Петракије Петровића“. А Петраћи-ефендија сав поцрвенио па нит' ромори нит' говори него од муке гура бурмут у нос. Тек то мину, изби друга признаница од 50 фор., по којој је плаћена глоба полицији, за Л. Пупића општинскога тајника. Ревизори разрогачише очи па питају, да-ли и то смије бити а г. тајник опет уприје прстом на комесара те рече, да је и то по његовој наредби и с његовим знањем учињено. Сад ако је кажњиво, као што би било, да су Јефтановићу тако што ухватитили, нек плаћа Цинцар. Али врана врани очију не вади, те тако ће бити и овдје, чиме ће се уједно показати још боље, како се наше власти не осврћу на закон и правду, него су горе него турске кадије, раде по својој вољи, а закон им је девета брига. То ми је она хваљена равноправност и једнакост свијех пред законом, да се ствари, за које би неко и у Зеницу био осуђен, другоме гледају кроз прсте, само за то, што је тај — њихов човјек?

Сад су се узмухали, па једнако, као што вам писасмо, траже, ко ће уз комесара управљати општинским пословима, али им сва честита Србадија одбија понуде. И Аћима Бабића зваху бар десет пута, али овај одби, што но рекли Латинци „semel pro semper“. Тако су облијетали и око Ристе Х. Костића, јер и сами увиђају, да је спремнији од Михаила Милановића-Туфе, те су истоме Костићу нудили за тајништво [illegible] фор., али добри Србин Ристо, ма да је потребан и дјецом преоптерећен, одби и плату и све, јер воли образ и поштење, него и хиљадарку да му даду мјесечно они, од којих је сав народ главу окренуо и које је презрео као искаријоте. —

Одметнику Митричевићу су отишли кући сви мајстори еснафа кујунџинског и одрекли му досадање заступање, одузевши му пуномоћ и тако сад Митричевић није више заступник тога еснафа, као што је био, док је законита општина постојала. Кад тако виђеше, да их свак презире и главу окреће, те баш не могу одбор саставити а они раструбише, само да народ примаме, како ће се на оном земљишту код нове цркве зидати велика зграда за српску школу, за коју је већ план израђен а влада ће, веле, дати 100.000

ЛИСТАК.

На егејском мору.

(Путна успомена.)

Данас ћу да вам изнесем неколико цртица из предела, који је ове године донекле већ постао знаменит услед догађаја, који се у њему дешавају, а који су можда мала тек предигра оних, што ће се можда после десити.

Кадгод сам читао травестију познате једне Гетеове песме, која почиње са речима:

„Wer nie sein Brot mit Thränen ass....“

. . . . . .

а свршује, пошто је набројала све патње Истока: . . . . . .

„Der kennt dich nicht, o göttliche Levante,“

увек сам се смешкао као неки неверни Тома. Кад сам једаред сам доспео на Исток и упознао се мало ближе са његовим дражима, увидео сам, да ово неколико речи најбоље карактеришу путовање по овој земљи и неком врстом драстичног хумора дају одушке оним непријатностима, које путник има да поднесе. Путовати по западу је сасвим лака и врло угодна ствар. Модерна путничка индустрија не само да је спремила путнику комфор, какав човек само замислити може, него је и у свим околностима, са којим путник долази у додир, избрисала и разноликост, коју су путовања некад имала. Према томе су данас и путовања по западној Европи врло једнолична.

На Истоку је то другчије. Овде се ствари тако брзо не мењају, па су још задржале свој стари карактер, и ако се тај почиње лагано услед утецаја страних култура губити. Појезија, којом је за путника западног Европејца још увек читав исток преливен, оставила је још доста одсенка на њему, па даје путовању по овој земљи неку особиту драж, тако да и заборављамо оне мале непријатности, које и нехотице путник по који пут претрпети мора. Шетња по чаршији источне вароши је сасвим неко ново уживање за човека, који се досад кретао по асфалтским тротуарима наших правилних улица. Шаренило живота, који се овде развија, живахност боја, коју човек овде види, за нас су нешто сасвим необично, што до сад још видели нисмо. Чули смо до душе приповедати о овом крају и људима, што у њему живе, а дечија машта, занета приповеткама из хиљаде и једне ноћи, које смо некад читали, представљала нам је бајне слике. Па сад, кад ступамо у ове крајеве, враћамо се на оне успомене из детинства, а са њима враћа се у нас неко радосно осећање, као јека од оног, што смо га некад пре толико година у младости имали.

Већ сам се више дана бавио у Солуну, шетње по кривим му улицама и у пространом му пристаништу запремале су ми дан. Ванредно лепог човек овде заиста нема ништа да види. Куће по улицама су неправилне, до пола прављене од дрвета, а пола од камена зидане. Зидови су шарено окречени, на многом месту одерани, прозори мали а врата рђава. Али за то су те куће и те улице врло живописне. Из сред гомиле пљоснатих им кровова издигла се џамија са својим пупчастим, од времена позеленелим кровом. Крај ње се беласа вита, дугуљаста мунара а шиљасти јој врх са полумесецом трепери у сунцу. Покрај џамије израсле су танковрхе тује и бокорасте кипресе, и по читавој околини шире свој тешки мирис. Стабла су им висока и подебела, па изгледају као млади јабланови. Само зеленило им је много тамније, па се одбило од белила мунаре и џамије, те чисто дошло црнкасто. Иза густог зеленила од дрвља и шарених зидова, плави се небо, на коме нема ни облачка, али то је некако друго небо, него што је оно, што га ми код куће гледамо. Много је дубље, много плавље, чисто се од нас губи, кад га гледамо. Сунце пече и тако сија, да човеку очи засењује, само доле крај кућа је нешто хладовине. Ту седи по који Мусломан у дебелим димлијама, широким свиленим појасом и великим турбаном на глави. Очима је зачкиљио а лице му пуно бора. Ту он тако седи читаве сате, пуши и разговара, али при свем том лежи му нека успаваност на отегнутим образима. У чаршији је живље, ту се тргује и купује, магарџије терају своје магарце, бостанџије продају зеље, руфетлије раде пред својим дућанчићима, али све то иде полагано, једва се миче са места. Куд се окренете понављају вам се ове слике; куће су додуше мало другчије, мало су веће или су мало мање, нешто млађе или нешто више опале. Лица су мало другчија, али слична, све сами источњаци. Човека, који је европски обучен, као што се носимо ми, ретко је видети. А тако исто је ретко видети и модерно зидане европске куће; само конзулати, који су се у једној засебној улици поређали једно уз друго и оно нешто хотела близу луке, чине разлику. У сред криве, поузане чаршије стоји неки римски славолук, што га је себи дао подићи неки римски император, кад је победоносно ушао у Салону (Salona), како се зваше Солун за доба Римљана. Око самог славолука, који је јамачно некад стајао при уласку у сам град, почиње турска варош. Крај самог славолука сазидане су куће. Некоје се и наслониле на њега. У току година је јако опао, зуб времена оглодао му је све украсе, тако да сад голи камен провирује. Он очевидно смета на овом месту промету, али никоме не пада на ум, да га одавде уклони; ту ће стајати, док му се и последњи стуб не сруши.

Примакло се вече. Беше лепо тихо пролетње вече. Сунце је зашло за брегове и само још неколико залуталих зракова играли се по врховима танких мунара. Са мора је пиркао лак поветарац и узљуљао лаке таласе. Било је време, да се укрцамо на брод, који полази сутра рано за Пиреј. Као што није лако ући у турску варош, тако није лако ни изаћи из ње. При уласку и при излазу човек се мора пасошем легитимирати, а осим тога, ако хоће да

фор. за 20 година без интереса. На плану стоји чак и слика св. Саве и натпис: храм српске просвјете. Што нам вриједи, да то све позлате, кад су нас опасали змијама па 'вамо залажу медом и шећером а за срце уједају и сипљу у њ' најљући отров? Кад пак видјеше, да народ и поред тако, по њихову мишљењу, „вељепног“ успјеха комесаревог неће у клопку и замку а они се латише другога средства — депунцирања. Тако је у сриједу (12. марта) владин повјереник г. Заржицки позвао врле Србе Ристу Хаци Дамјановића, Николу Кашиковића, Стијепу Сршкића и Божидара Никашиновића и прочитао им отпис земаљске владе, која је дознала, да су они „агитатори“, те да „буне“ народ против комесара у општини а тијем уједно буне — по владиној морској логици — и против зем. владе, с тога се најстроже опомињу, да то више не чине, јер ће се употребити против њих друга веома драконска средства. На њихове одговоре вођен је записник, кога је сваки морао потписати. Сутра дан у четвртак (13. марта) позиван је Сршкић и пред грађанског поглавицу г. барона Кучеру, а ваља да за то, што му син ужива штипендију па да чине притисак на човјека — али ми, познавајући опробано и толико пута искушано родољубље Сршкићево, увјерени смо, да им ни та неће упалити.

Но има једна милост, коју уживају од владе подједнако и многи честити Срби као и „умјерени“ Петраћи-ефендија. Та је милост полиција и шпијунажа. Петраћи-ефендију све једнако чувају полицаји, куд год иде а од куће двојица и не одмичу ни дању ни ноћу, да га не би народ раздражен напао. Наше пак људе чувају полицаји и шпијуни, да не залазе међу народ и да га не „буне“. Тако прати Кашиковића неки Марко, преобучени полицај, који сваки час мијења одијело и капу: час је у шеширу, час у шубари, а час опет у фесу. Тако исто прате и шпијунишу честитог родољуба и првака Срба Мухамедоваца Али-агу Бичакчића. Сад су се опет сјетили, па почели послије три године прегледати Никашиновићу рачуне, док је још био професор у богословији и економ. Разуми-је се, да једва чекају, да што подметну, али да ако правда једнаћ побиједи!

У друштву „Слози“ чудо и покор. Неће нико, да је у друштву са новим предсједником Ристом Бесаровићем — одметником, па су сви независни одборници поднијели оставке осим тајника Марковића, који је учитељ, те зависи од комесара и осим проте Петра Ђенића, који је као катихета на владиним школама човјек зависан. И то тако стоји ево неколико дана а друштвени предсједник Ристо Бесаровић не сазива главне скупштине, него хоће и преко правила да незаконито управља друштвом те да се поноси чашћу, коју није заслужио. Ристо је у друштву створио растрој, а политика је из друштва искључена, па нек се захваљује, да не буде послије жигосан и као гробар дичне нам „Слоге“. Ако овако потраје, Ристо ће упропастити друштво, јер никако не сазива главну скупштину ради избора новога одбора, те нити се друштво састаје нити учи пјесме и литурђију, и ако се свијетло Васкресеније примиче. —

Као што, г. уредниче, из цијелога могасте опазити, у нас је овамо зло и наопако. Шта више, влада преко својих агената проноси вијести, да се може проглаасити и опсадно стање, али то је све пуста лаж, којом би се свијет требао обманути и поплашити, да не изриче своје незадовољство а негодовање.

Ми г. министру само то напомињемо, да је српска свијест јака и да се она не да ни чим угушити.

Срдачно вам поздравље испод српске Голготе!

Србин Сарајлија.

Устанак на Криту.

Велике силе губе време, поправљајући европски концерат, који Енглеска сваки час хоће да поквари. Та се велесила некако извлачи и увек има неке засебне предлоге; тако није хтела да пристане уз друге велесиле, па да и њени бродови учествују у блокади грчких пристаништа. Но сигурно је г. Аното био онај, који је приликом свог састанка с лордом Солзберијем знао уверити овога, да Енглеска неће ништа постићи својим устезањем, и Енглеска је пристала на блокаду грчких пристаништа.

И тако је европски концерат за невољу опет потпун, бар за сада.

*

Док се велике силе старају за своју „слогу“, дотле грчке војсковође раде свој посао. Пуковник Васос је протестовао против поступања европске војске према Грцима на Криту и беди адмирале, да држе Турцима страну. Васос не може друкчије да јавља у Атину, већ мора да се служи оптичким телеграфом. Пуковник Васос је из Аликијана телеграфисао 19. (31.) марта краљу Ђорђу ово:

„Ваше Величанство! Против својих обећања дозволили су адмирали мусломанима у Кандану да понесу са собом оружје, тако да ови сад опет могу палити и пљачкати, а чим се Хришћани почну бранити, одмах се бомбардује. Јуче су мешовити деташмани посели Анембали и доставили су храну Турцима, опкољенима у Кастелију. Адмирали су лажно телеграфисали својим владама, да је [illegible] побио заробљенике у Малакси, и да намеравам напасти Канеју у пркос свом најсвечанијем обећању. Ја ћу предати енергичан протест адмиралима. Васос“.

Преузевши команду над грчком пограничном војском, издао је престолонаследник Константин ову дневну заповест.

„Његово Величанство ми је поверило врховну команду над војском у Тесалији. Ступајући на своје место у часу, тешком и критичном за моју отаџбину, уверен сам, да ћете сви ви чинити своју дужност, остати верни својој заклетви, показати стрпљења и чврстине, да све тешкоће савладате. Послушни законима и својим претпостављенима, доказаћете, да имате дисциплине, која је велика сила оружја.“

*

Средишњи одбор критских усташа послао је владарима великих сила и председнику републике Фору окружницу, у којој се моли, да се повуче натраг одлука, да се Крићани приморају да приме автономију блокадом, која их предаје глади, и моле да се присаједине Грчкој.

Крићански бегунци су такође упутили молбу великим силама, те у име човечности моле, да се престане с блокадом, која женама и деци прети смрћу.

Европске оклопнице су 19. (31.) о. м. опет бомбардовале усташе, који су из тврђавице Калами пуцали из топова на турску тврђаву Изедин. Тек кад је енглеска оклопница „Кампердаун“ управила своје највеће топове на усташке положаје, престадоше усташи с нападајем.

Велике силе су закључиле, да свака пошаље још једно оделење војске од 600 момака.

Једна компанија аустро-угарског 87. пешачког пука заузела је под командом капетана Јединe висину на путу из Канеје у Суду.

*

Пуковник Васос је адмиралима предао протест, у коме их криви да држе страну турским војницима. Васос између осталог наводи као доказ за то, да европски ратни бродови ноћу осветљавају електричним рефлекторима кретања усташка.

*

У доњој кући енглеског парламента је 16. (28.) марта државни тајник министарства иностраних дела, Керзон, на крају свог говора о критском питању овако обележио садашње стање: „Општи положај на Криту је такав, као да је Васос објавио отвореп рат великим силама.“

*

Ратни министар грчки, пуковник Метаксас, наредио је, да се сви страни добровољци, који су грчкој влади понудили своје услуге у случају рата против Турске, формирају у нарочиту „филјелинску легију“. До сада износи број добровољаца преко 2000 момака разне народности.

*

У пирејском пристаништу извршили су Крићани велико пасиље. Из јутра 15. (27.) марта, навалише 6—700 оружаних Крићана на парни брод „Ираклијон“, загрозише капетану и морнарима и побацају цео товар у море. „Ираклијон“ је дошао из Трапезунта, Цариграда и Смирне и био је одређен за Крит. Товар беше брашно за турску војску у Канеји, 25 000 јаја за руску флоту и нешто хране за енглеске морнаре. После подне је нападај поновљен, јер на њему беше тобоже сакривених револвера. Али није нађено никаква оружја.

Писма с Крита.

Како је сада ужасно стање на острву Криту, види се из два писма с Крита, која нам је уступио један овдашњи грађанин, да их штампамо. Доносимо та писма јер смо уверени, да ће занимати наше читаоце. Исти господин је добио та писма од свог нећака, који је ц. и кр. марински аспирант, а њему су писала два друга са аустро-угарске ескадре, што стоји пред Критом.

Прво писмо гласи:

„Залив Суда, 21. марта.

Драги Милане!

Јављам ти, да је овде зло и наопако с Турцима, јер их Грци ужасно туку. Ми смо ишли три дана по унутрашњости острва и свуда су нас мирно пуштали (т. ј. били смо добро наоружани). У повратку овамо сретнемо на мору један грчки брод, који је хтео да носи барут за усташе. Ми смо добили заповијест, који год турски или грчки брод сретнемо, да га каперујемо (запљенимо) или потопимо. Кад мали Грк виђе, да хоћемо да га ухватимо, врну се натраг и хтио нам је да утекне, али ми пуштисмо 2—3 топовска ђулета и брод потону. Људи с њега се спасли, јер је копно било близу.

Сјутра, кад смо добили измјену, отпловили смо у Кандију и тамо смо опет пуцали; зашто, то ти не могу казати. Са брода „Kronprinzessin Stefanie“ је искрцано пô компаније и одмах су начинили бојни ланац. С 1. вôдом (Zug) буде изаслат наш пријатељ Душан Самарџија као командант, да патрулира између грчког и турског логора. У мраку састане се Душанова патрола с турском, и Турци почну пуцати на наше људе, који кад то видеше, одвратише ватром из пушака. Кад су се приближили једни другима, виде Турци, да је аустријанска патрола, те престану с пуцњавом. Турци су мислили, да су набасали на Грке, па су с тога пуцали. Од нашијех је људи један погинуо, наш брат Душан је рањен и лежи у болници — од Турака остаде 3 мртва.“

Друго писмо је писао опет један марински аспирант са аустро-угарске ескадре и гласи:

„Залив Суда, 22. марта.

Драги Миле!

Да знаш, како Турци пате од Грка, ужаснуо би се. Сви су градови порушени и попаљени, Грци кољу Турке и робе кога год ухвате. Отимље Грк од Турчина све благо (марву) и јадно мухамеданско становништво све се скрива међу нас. Грка има као на гори листа, па се ни нас баш не боје: нама на очигled кољу и пале. Већ су нам додијали!

Синоћ постројисмо се у бојни ланац („Schwarmlinie“), јер су Грци показивали намере за нападај. И заиста, Грци почеше пуцати, нашто и ми отворисмо пушке, те ти ми, брате, онако без команде стадосмо пуцати, све грми! „Стефанија“ и остали бродови су пуцали из топова (Nebengeschütze) од 15 сантиметара калибра. То је трајало само док избројиш десет, после се вратисмо на брод“.

Нови Сад, 21. марта 1897.

— **Српски и бугарски интереси у Маћедонији.** Познати руски повинар Ф. Духовецки, сталан известилац петроградског „Новог Времена“ о стварима на Балканском Полуострву, послао је свом листу значајан допис, у коме говори и о резултату софијског састанка краља Александра с кнезом Фердинандом и о положају на Балкану, па вели, да дознаје из потпуно поузданог извора,

да је савезни уговор (између Србије и Бугарске), ако још не постоји на папиру, израђен у главним цртама. Обе се државе обвезале:

1., у случају каквих заплета на Балкан-

изиђе из града, мора да добије визу, да сме слободно отићи.

На колима кренемо се у пристаниште и поведемо са собом вратара из нашег хотела, да нам буде тумач.

— Пожурите господине, — рећи ће он француски, — јер после шест сати није дозвољено излазити из луке, а паробод, с којим ћете да идете, лежи изван пристаништа.

— Молим Вас, па сад је већ прошло пола седам; то не вреди ни ићи, неће нас пустити, — рече мој сапутник.

— Ићи ће то, не брините се, — одговори вратар, по источном обичају махне руком и главом, те намигне левим оком.

Кад смо стигли у пристаниште, били смо баш радознали како ће то ићи. Наш вратар скочи са бока и продере се бесно на амале, што су седели при уласку у ђумрук. Двојица од њих дођу лагано ближе и узеше наше ствари.

— Изволите сад кроз ђумрук, па онда ћемо у полицију, — поче вратар и онда приђе мени и рече ми на уво:

— Молим нешто ситнижа за бакшиш.

Ја му дадох нешто ситног новца. Он га прими и погледа, па ће онда:

— Молим још! Знате, ово су људи од ђумрука, што ће Вас возити — врло поуздани људи.

Ја га само погледах и дадох му још неколико гроша. Заједно са нашим стварима и амалима нестаде га у мрачним просторијама. После неколико тренутака ево га натраг. Ја сам само гледао и чудио се.

— А сад изволите у полицију — рече и пође кроз нека отворена врата у неку собицу, у којој је горела лампа и у којој соби беху два униформисана чиновника под фесом. Ђутећи пођемо за њим. „Ови ће нас сад сигурно вратити“, помислим у себи, јер сад није више шест, него богме већ седам сахати.

Уђосмо сва тројица унутра. Нас двоје скинули шешире, и држимо наше пасоше у руци, а наш вратар стоји под капом и, пре него што смо имали времена да што рекнемо, поче он тамо са Турцима да говори. Турци ћуте и слушају мирно и већ сам мислио, да ће нас вратити, али на моје изненађење затраже од нас пасоше, и, не гледајући на нас, записују имена у неке велике тефтере и климају главом, као да хоће да кажу: добро је. Вратар међутим приступио мени те вели француски:

— Monsieur, un petite pourboire pour la police!

Ја му на те речи тутнем једно десетак гроша у руку а он тај новац раздели међу она два Турчина, који га примише као нешто, што се по себи разуме и више нас не гледаху. Сад је било све свршено, наш вратар отвори нека мала врата, која су водила на море, скиде капу и рече, да изволимо улазити у чамац. Збиља ту крај врата стојао је дугуљаст турски чамац, а у њему наш пртљаг. Ја сам се свему само чудио. Весело уђосмо у чамац, дадосмо нашем вратару заслужен бакшиш и навезосмо се на море. Мрак се је већ сасвим спустио.

Ветар је сад био јачи, чамац се прилично љуљао, кљун му се је сваки час нагло дизао из воде и опет спуштао. Овака вожња са овим страним људима, с којима се нисмо могли разумевати, није ни најмање пријатна била. Чисто нам је одлануло, кад смо за четврт сахата стигли под огромну телесину великог француског пароброда, који је после подне већ овамо стигао из Смирне, те ће сад на повратку за Марсељ уз пут нас довести до Пиреја. Беше то грдан брод. Машине су му имале неколико хиљада коњске снаге и места за неколико стотина путника првог разреда. Неки осећај сигурности обузима путника, кад из онаког маленог турског чамца дође на палубу оваког брода, па особито кад зна, да му се над главом вије застава једног културног европејског народа. На пароброду беше много путника. На крову шетали су се ваздан њих, а доле у електрично осветљеном салону сервиран је тој, и за нас двоје нашла се по једна шоља и тиме смо уведени у друштво.

Сутра дан је освануло лепо јутро. Море беше мирно и глатко као огледало, а небо без облачка. Над Солуном спустила се лака магла, из које су само провиривали врхови мунарета. Мало после се магла почела разилазити, као вео кад се цепа, крпе су још висиле овде-онде, па је напослетку сасвим нестаде. Озарен сунцем, лежи пред нама цео Солун. Десно у дну велика округла кула из средњег века, а до ње крај обале један ред европејских кућа, а иза њих живописно оријентално шаренило: разбацане турске куће, ћирамидом покривене вите мунаре и кубета џамија, црнкасте тује и вите кипресе. Све је то једно с другим измешано, па се попело до по брега, који лежи за леђима града Солуна. Лагано поче се купити и путничко друштво, које се на овом броду палазкло. На свима лицима беше свеже руменило, — знак добро проспаване ноћи. Сад смо се упознали нешто ближе, него синоћ. Каквих ту не беше? Енглеза, Американаца, Француза, по некоји Немац и Грк. Дабогме, да енглески језик одлучно надвлађује све остале. И ако је брод француски, то се француски врло мало чује.

Око 8 сати кренусмо се. Брод се једва миче, иде лагано, јер смо још у луци. А и кад смо изашли из луке и Солун нам се почео губити из очију, то нам се чини, као да се брод једва миче; он додуше иде брзо, али врло мирно, скоро се ништа и не љуља. Од морске болести није било ни спомена, па зато су и сви путници били врло добро расположени. На небу није било ни облачка, сунце је пекло као код нас у сред лета, ма да је тек пролеће. Боја мора је јасно зелена, а мења се према добу дана; око подне је била плава, а после подне је загасита. Човек би га беспрестанце могао гледати. Сви се путници искупили па крову пароброда; једни се шећу горе-доле и разговарају, други се извалили у наслоњаче, којих је читав ред на сред крова

ском Полуострву, да се не предузима ништа без узајамног договора, и

2., да се за сваки споразумни рад изиште пристанак Русије.

Тој обавези је још раније приступио црногорски кнез Никола. . .

У Београду сам, вели Духовецки, видео израђен план разграничења српских и бугарских интересних сфера у Маћедонији. Црта разграничења би ишла са северне границе Маћедоније уз реку Струму до планине Демир-Тепе, а одатле би по дијагонали имала сећи предео међу Струмом и Доњим Вардаром. Затим би се разишла на обе стране Вардара истоку и западу, и, савијајући југу, свршила би се на морској обали. Према том Солун, с околином својом према југу, остао би неутралан; предео западно од црте имао би ући у српску интересну сферу, а источни крајеви би се признали као бугарска интересна сфера.

Политички преглед.

— **Угарски сабор**. У седници заступничке куће од 19. (31.) марта било је на дневном реду више незнатних предмета а на крају исте интерпелисао је заст. Јован Ажбот о најновијој експлозији у Оравици. —

У седници заст. куће од 20. марта (1. априла) био је обављен избор десеторице заступника за квотни одбор, који ће се касније обзнанити, а осим тога посвршавани су још неки незнатни предмети.

— **Немачка**. У Немачкој војсци предстоји промена: установиће се нове пуковније. Почетком априла о. г. отпашће четврти (полу-) батаљони пешадијских пуковнија. Из свака два така батаљона, изузимајући четврти батаљон 1. гардијске пешачке пуковније, који ће се разрешити, саставиће се потпуни батаљон, свака два такова потпуна батаљона сачињаваће једну пешачку пуковнију, а сваке две таке пешачке пуковније, осим 5. хесенске, спојиће се у једну пешадијску бригаду. Тога ради је образовано 16 пешадијских штабова, 33 пешадијска пуковнијска штаба и 66 пешадијска батаљона. Број официра умножиће се са 16 бригадних команданата, 33 пуковнијска команданта, 244 поручника, 33 лекара, а отпадају 67 батаљонских заповедника, 2 капетана I. класе, 2 потпоручика и 60 помоћних лекара.

Прилози

за зидање српске новосадске велике гимназије у Новом Саду.

Приложили су:

Др. Михајло Полит-Десанчић . .	100	фор.
Светозар Теодоровић из Панчева	50	„
Јоца и Мица Радић из Суботице	100	„
Др. Милан Савић	50	„
Павле Георгијевић, апотекар . .	100	„
Прва сентомашка задруга као дружина за узајамно потпомагање и штедњу	50	„
Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Н. Саду .	500	„
Др. Арон пл. Војновић из Ст. Бечеја	100	„
Ђорђе Милић, учитељ	50	„
Др. Мориц Офнер	50	„
Арса Пајевић	300	„
Милутин Секулић, ц. кр. мајор у миру из Кумана	50	фор.
Јован Недељковић из Вршца . .	50	„

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 21. марта 1897.

— **Српско народно позориште**. Пишу нам из Земуна: „Не може нам се на ино, а да одмах у првом реду не одамо достојну пошту нашој позоришној дружини на њеној ванредној уметности, којом изводи и најтеже задатке глумачке. Сваки комад, који је до сада та наша ревносна позоришна дружина овде приказала, ишао је са свим прецизно и егзактно. Ансанбл је заиста увек складан, хармоничан, а то се постизава тиме, што се ни један глумац не истиче, те тако свака представа долази нам као једна целина, као да је од једног лива. Од досад приказаних позоришних дела најбоље су се допали нашој публици ови комади: „Балканска царица“, „Нов комад“, „Нора“, „Задушне жене“, „Нијоба“, „Роман сиромашног младића“, „Ђидо“, „Лажни Димитрије“, „Мајчин благослов“. Необичан, велики утисак учинила је „Балканска царица“, која је управо занела нашу публику. И приход од те представе био је такођер необичан: 350 и неколико форината. У колико нам је познато ни једна представа, осим оних у Н. Саду, није донела толиког прихода На тој представи виделисмо и оца и творца нашег народног позоришта г. Јована Ђорђевића, који се врло похвално изразио и о самом драмском делу кнеза-песника и о природној, складној, неусиљеној, неизмајсторисаној игри наших глумаца, који су, као што рече, „у складном приказу те драме достигли славне некад „Мајнингенце“.

Наша позоришна дружина према приликама продужиће своје бављење овде за једно десетак дана, а за тим одлази на дванаест представа у Нови Сад.“

(На жалост наша позоришна дружина, као што смо поуздано извештени, неће моћи у овај мах доћи у Нови Сад из тог разлога, што је дозволу за представе на два месеца добило мађарско позоришно друштво из Печуа, коме је и Дунђерсково позориште издато. Прим. Уред.)

— **Обест**. Један послужитељ код петроварадинског подузимачког друштва за извоз ђубрета возио је ових дана ђубре из петроварадинског војеног лабораторијума у оближњи „Лудвигстал“; слуга је некако дознао, да у ђубрету има и барута. На петроварадинском сметишту има тако исто по неколико жена, које купе дрњоке и отпатке, као и у Новом Саду, па тако су две жене чекале и ова кола Обесни слуга хтеде те жене тиме да заплаши, што је запалио барут. Услед експлозије барута ослепиле су обе жене, а и слуга је зло прошао, јер је опаљен по целом лицу и такође је ослепио. Скупо плаћена обест!

— † **В. М. Г. Медаковић**, који је умрио у прошли петак у Београду, сахрањен је у суботу. На погребу је чинодејствовао митрополит Михаило са 20 свештеника; на мртвачки одар положио је венац и руски државни саветник Шишкин, који је био добар познаник покојников. На погребу су биле најодличније политичке личности без разлике странака, и сви чланови руског конзулата. Два говорника се опростила с покојником, и обојица су истакли његов родољубиви рад, политички и књижевни.

— **Адвокатски испит**. Пред испитном комисијом у Загребу положио је у прошлу суботу г. др. Милош Николајевић, адвокатски конципијенат из Руме, адвокатски испит.

— Пишу нам из **Т. Ковина**: Овдашње српско црквено певачко друштво одржало је у недељу, 16 (28.) марта о. г., своју 29. главну скупштину, те је изабрало себи часништво. За председника је изабран г. Вајка Тодоровић, за потпредседника г. Јоца Марковић, за перовођу многогодишњи вредни перовођа друштвени, учитељ г. Васа Кулузић, за благајника г. Андрија Д. Остојић, за одборнике г. г. Јоца Качавента, Петар Влајковић и Шандор Тодоровић, за књижничара г. Петар Берић. Сви ти избори обављени су једногласно. Уједно су умољени г. г. Влајко Тодоровић и Јоца Качавента, да отиду пређашњем заслужном председнику друштвеном, г. Арону пл. Деспинићу, и да му у име целог друштва изразе топлу благодарност на његову досадањем раду и заузимању око напретка друштвеног. — Исто певачко друштво даваће други дан Ускрса позоришну представу „Весела Забуна“. Друштво ће том приликом певати и неколико песама под коровођством г. А. Петера млађег.“

— **Споменик кнезу Милошу у Пожаревцу**. У Пожаревцу, у Србији, камо је Милош Обреновић отишао после славних битака на Љубићу у Палежу, образовао се на Тодорову суботу одбор, да тамо подигне споменик Милошу као ослободиоцу округа и оцу слободне отаџбине. Одбор се у првом реду обратио на народ пожаревачког округа.

— **Црногорска кнегињица Ана — верена**. Из Нице, на Ривијери, стиже вест, да се принц Фрања Јосиф Батенберг, најмлађи брат некадањег кнеза бугарског Асена Батенберга, верио са кнегињицом Аном, петом ћерком црногорског кнеза Николе. Тога ради је и кнез Никола дошао у Ницу својој породици, која се сада бави у тој вароши. Сродници принца Батемберга се врло обрадовали том верењу, а и руским царским супружницима је по вољи та свеза. Са добро обавештене стране уверава се, да име принца Фрање Јосифа Батенберга стоји у свези са решењем критског питања: све би велесиле желеле, да њега поставе за гувернера на Криту.

Принцу Фрањи Јосифу Батенбергу је сада 36 година. Родио се 24. септембра 1861. у Падови, где је његов отац, принц Александар Хесенски, као генерал-мајор био бригадни командант. Цар Фрања Јосиф је крштени кум принчев. Принц Фрања Јосиф је брижљиво васпитан а бавио се и научним студијама, те је добио степен доктора филозофије. За време владе свог старијег брата, кнеза Александра, бавио се принц Фрања Јосиф много у Бугарској, проучавао је прилике у њој и написао књигу о привредном развићу те земље; књига та је изишла 1891. год. Кад је кнез Александар у септембру 1886. захвалио на бугарском престолу, пратио га је принц Фрања Јосиф на путу из Софије у Дармштат. Са својим братом Хенриком, који беше ожењен енглеском принцезом Беатричом, живео је принц Фрања Јосиф на енглеском двору, и краљица Викторија га је веома пазила. Трећи брат, принц Људевит Батенберг, ожењен је принцезом Викторијом Хесенском, сестром руске царице Александре Феодоровне.

Кнегињица Ана, вереница принца Фрања Јосифа сада је у 23. години. Кнегињица је врло умиљата, а притом, као и све друге њене сестре, брижљиво васпитана.

— **Премештена варошица**. Љубовија, варошица у подринском округу у Србији, има се по увиђају нарочито изаслате комисије преместити на једну висораван 15 минута удаљену од досадањег њеног места. И ако Дрина тече и поред те висоравни, опет је никада не топи.

Новости са стране.

— **Оставка бечког градоначеоника Штробаха**. Још у мају лањске године, кад је за бечког градоначеоника изабран Јосиф Штробах, изјавио је овај, да ће захвалити, кад се прилике у варошком већу сталоже. То је Штробах ономад и учинио. Оставку је поднео писмено, а у ванредној седници варошког већа ју је прочитао подградоначеоник др. Карло Луегер, који је у подужем говору оценио заслуге Штробахове за бечку општину.

— **Крађа у галерији слика**. У Будимпештанској галерији слика ушло се у траг крађи. Украдене су две скупоцене слике, једна од Муриља и једна од Ван дер Нера, а на њихова места метнуте, су две друге слике без икакве вредности. Штета се рачуна на 30,000 фор. Ономе, који полицији помогне да врати слике, обећана је награда од 300 фор.

НОВИЈЕ.

Београд, 20. марта. Краљ и председник министарства честитали су црногорском кнезу Николи и наследнику престола Данилу поводом верења кнегињице Ане с принцом Фрањом Јосифом Батенбершким. —

Бугарски кнез Фердинанд је наредио, да се његове приватне депеше од сада отправљају преко Србије. До сада се то чинило преко Румуније.

Солун, 20. марта. Генерал Бријалмон, који је организирао утврђења на Восфору и Дарданелима, журно утврђује солунска утврђења. Пристаниште је заштићено прибрежним батеријама и торпедима.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника.“

Беч, 21. марта. (Од нашег извештача.) Његово Величанство цар јуче примио у аудијенцију Јефтановића и Шолу, изразио им своју премилостиву наклоност и примио заједничку молбу. (Ово је добар знак, кад је Његово Величанство примило ове ваљане Србе из Босне и надати се, да ће се на боље окренути прилике у сарајевској српској црквеној општини, у којој сад владају силом постављени људи. — Ур. „Бр.“).

* * *

Будимпешта, 21. марта. У данашњој седници заступничке куће угарског сабора пријавио је заст. Вароши опет случај инкомпатибилитета у погледу либералних посланика Толнаија, Бенке-а, Најмана и Самуела, чија је места при разним заводима и предузећима инкомпатибилитетски одбор прогласио као такова, која се слажу с положајем посланика. — Председник јавља, да је заст. барон Анзелм Понграц (владиновац) дао оставку на свом мандату. — Гроф Теодор Андраши подноси пресуду инкомпатибилитетског одбора, по коме нема ни једног случаја инкомпатибилитета. Прочитан је записник одборске седнице и засебна мњења. — Заст Јулије Јушт не узима на знање пресуду одборску, јер је донесена само релативном већином гласова. Подноси у том погледу предлог за одлуку. — Заст. Август Пулски вели, да је инкомпатибилитетски одбор поступио сасвим у смислу кућевног реда. Предлаже, да заст. кућа узме на знање одборску пресуду.

Беч, 21. марта. Угарског министра правде, Ердељија, примио је краљ у засебну аудијенцију.

* * *

Устанак на Криту.

Атина, 21. марта. Изгледа, да ће вести о скорој блокади грчких пристаништа убрзати акцију Грчке.

Канеја, 21. марта. Ноћас су усташи у Кисаму извршили на Турке нападај, који је потпомогнут грчким топовима. Турци су помоћу аустро-угарских морнара одбили нападај усташки. Од аустро-угарских војника није нико рањен.

Припослано.*)

Штовани г. уредниче!

У 28. броју „Браника“ изашао је чланак „Мађарски језик у српској цркви“, у коме се спомиње и позната афера дешћанска. Сматрам за своју дужност, на тај чланак ово приметити.

1. Ја нисам слао црквењака да моли, да се престане с мађарском песмом, него сам одмах свукао одежду, чим сам после неколико тренутака дошао к себи од грозног изненађења и узбуђености. Црквењак је ишао, да пита кнеза, где је натарош. Натарош је дошао до црквених врата, па онда с поља отишао на кор, одакле је стерао људе, који су тамо били, закључао кор, и кључ метнуо у џеп. Кад су одпевали своју песму, отрчали су с кора с виком: „Éljen a magyar“ и „jól sikerült“.

2. Преосвећени господин епископ је одмах обратном поштом одговорио на моју пријаву и осудио тај нападај на цркву, па и за

*) За ствари под овом рубриком уредништво овог листа не одговара ни у ком погледу. — Ур. „Бр.“

поређан, некоји од њих дремуцају, други пуше лулу или читају какав роман из Tauchnitz Edition-a.

Око подне помоли се из даљине на десној страни брода горостасан брег, покривен на врху снегом. Ребра му беху пуна млазева и грботина, изгледаше као остарело лице, кад се напуни бора. Беше то Олимп, који су стари Грци изабрали за седиште својим боговима. На крају брода сместиле се близу крмана три младе Енглескиње; младост и живот смешкаше им се из очију. Заносно погледаху старо брдо. Онда ће једна узети књигу и поче у брзо сликати у њу оно, што је гледала, дочим је друга донела мастило, перо и хартије и писала. Рука јој је само летила и покривала беле листове крупним словима, који се ређаху у дуге редове. У тренут исписала је већ неколико листова. Стојао сам и гледао их, како уживају и како се веселе.

У једаред преста жагор, сви путници пођу према отворима, кроз које се види у салон. Било је и вредно ићи тамо. Нежни звуци узвишене неке мелодије, по којој је уво одмах могло упознати Хендла, допирали су до нас. За клавиром тамо доле седео је један стари свештеник, Енглез, и сав се удубио у своју свирку, а око њега искупило се велико друштво; сви су слушали и нико није ни речице говорио. Свирао је заиста изврсно, са толико нежности у осећају, а и толико снаге, као што умеју само мушки свирати, да је заиста све путнике занео. Дивне Хендлове мелодије разлегале су се морем и губиле се на широкој пучини, као што се губе узвишене мисли Хендлових композиција у небу и у вечности.

После оваког лепог дана наступило је још лепше вече. Западно небо осуло се ружичастим и златним бојама, а море је постајало све тавније и тавније. Сви путници искупили се на крову, а оне три Енглескиње сасвим се предале уживању. Када су скоро већ сви остали путници отишли, остале су њих три још горе на крову и гледале на запад, где је сунце заишло.

Сутра дан у јутро пробудио сам се рано. У кајити беше још полутамно. Погледим кроз отвор напоље, и видим да тек свиће. Небо беше ведро, али некако другчије него наше; беше тавно-плаво, чисто љубичасто, а рубови му румени и светли. Бесмо близу копна. Обала беше каменита, све сами кршни брегови, а по њима сивкасто камење, које при бледој јутарњој светлости мењаше своје боје час у црвенкасту, час у плавичасту, а час у љубичасту. Једва сам чекао да се обучем и да се попнем на кров. Предео, што га сад угледах, беше сасвим стран. Боје, које сам видео, беху ми сасвим нове, а зрак, који удисах, беше тако благ.

Улазили смо баш у луку, у којој стајаху један крај другог неколико ратних бродова, тамо у дну беше повећа варош. Стигли смо у Грчку, она варош беше — Пиреј.

П. Ст. М.

моју поротну парницу издао ми, на моју молбу, сведоџбу, која би, да је правде, сама довољна била, да ме ослободи.

3. Како је господин бележник конзисторијални схватио моју изјаву у „Застави“, ја не знам али то стоји, да ме је на његов извештај преч. конзисторија позвала због те изјаве на изјашњење, а доцније ме известила, да ће се на то моје изјашњење касније донети решење, — какво пак решење, то ја не знам.

Толико сматрам за дужност у тој ствари приметити.

У Десци, 15. марта 1897.

Јов. Гавриловић
срп. прав. парох.

ЈАВАН РАЧУН

о примању и издавању приликом вечерње забаве, коју је Срп. Добротворна Жен. Задруга приредила у Ст. Футогу 8. (20.) фебруара, т. г. — у корист своје благајнице.

I. Примање: а.) од улазница: 65 ф. — б.) прилога: 36 ф. 50 нов., свега: 101 ф. 50 нов. II. Издавање: а.) за музику: 39 ф. — б.) око приређивања забаве: 35 ф. 50 нов., свега: 74 ф. 50 нов. Кад се од укупног примања: 101 ф. 50 нов., одбије укупно издавање: 74 ф. 50 нов., остаје чистих: 27 ф., која је свота на име Српске Добротв. Жен. Задруге уложена у овдашњи српски новчани завод на приплод.

Прилога су дали: Гђа Соф. пл. Будаи, председница 3 ф., г. Карл Кеселбауер 3 ф., преч. г. Јосиф Ајгл опат 3 ф., г. Хорват 2 ф., г. Жигмунд Турковић 2 ф, Јосиф Михајловић 2 ф., г. Келерман 2 ф., г. Исидор Левингер 2 ф., г. Јован Пантелић 1 ф., Болич Ласло 1 ф., Пац Флоријан 1 ф., гђа Јецка уд. Марковић 1 ф, г. Лошиц 1 ф, г. Блау Шандор 1 ф., гђа Ана уд. Чупић 1 ф., гђа Милена Костић 1 ф., гђа Тинка Јовановић 1 ф, преч г. Милутин Григоријевић 1 ф., г. Стев. Илић 1 ф., г. Јосиф Хидлмајер 1 ф., гђа Мара Јовановић 1 ф., гђа Катица Поповић (Даљ) 1 ф., Јосиф Стехно 1 ф., г. Стеван Ковачевић 1 ф.; по 50 нов.: г. г. Никола Ћирлић, Јован Беквалац, Јован Петровић, Душан Салаи и гђа Смиљка Ћирлићка.

Свима приложницима нека је на овим прилозима од стране управе задружне: „Хвала“ са жељом, да их Бог милостиви и на даље у племенитом делању поживе!

У Ст. Футогу, 21. февр. 1897.

Марија Савић
благајкиња.

Трговина.

Нови Сад, 21. марта, 1897.

Извештај семенарске радње Војина Јовановића у Новом Саду.

Жито је опет са 20 нов. побијено а и код остале хране цене се више не држе чврсто.

Воља за куп јако попушта.

Само млинари купују више а трговци се јако повлаче од куповања.

Плаћало се:

Пшеница прва роба 7 фор., средња 6 фор. 70—80 нов. Наполица 6 фор. 10—20 нов. Кукуруз у зрну 3 фор. прва роба. Све од 100 кила.

—

Течај вредности новаца на берзи у Будим-Пешти 21. марта, 1897.

Ц. кр. дукати (нови)	5 ф. 67 н.
„ „ „ (стари)	5 ф. 65 н.
Дукати од 20 франака	9 ф. 51 н.

Књижевни огласи.

Српска књижара и штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.

СРПСКЕ МУЗИКАЛИЈЕ.

Бранково коло из „Бачког растанка“, за гласовир сложио др. Ј. Пачу 80 н.
Весела је Србадија, парафраса за гласовир од Х. Дубека 90 н.
Коло велико народно, за гласовир удесио др. Јован Пачу 1 ф.
Онам' онамо, за брда она! Песма књаза Николе I. за гласовир ставио Х. Дубек. 40 н.
Официрско коло, композиција Ст. Станковића са текстом за гласовир 50 н.
Руска химна „Боже царја храни“ од Т. Лавова 40 н.
Сватовац, српска народна музикалија од Р. Толингера коро управитеља српског певачко друштва велико-кикиндског „ГУСЛЕ“. 1 ф.
Сремско коло, за гласовир од К. Станковића 80 н.
Српски звуци, народне песме и игре са клавир удесио Тихомир Остојић 80 н.
Српска дворска стража, од Јосифа Бродила — за гласовир 1 ф.
Без тебе драга за гласовир од Ј. Пачуа 1 ф.
Девојка на студенцу, песма Бранка Радичевића за гласовир израдио Х. Дубек 50 н.
Ђурђев-дан за гласовир од Х. Дубека 40 н.
Завичај марш, за глас. од Ст. А. Станковића 50 н.
Збирка српских народних игара, удесио за гласовир по правим нар. мелодијама. Садржај: I. Серма или Неготинка. II. Сељанчица. III. Краљев оро. IV. Зајечарка, V. Заплет, VI. Ђурђевка. VII. Наталија коло 50 н.
Литургија за два гласа прир. М. Топаловић 50 н.
Литургија св. Јована Златоуста компоновао Корнелије Станковић, а за четири мушка гласа приредио Мита Топаловић 4 ф.
Мируј, мируј, срце моје! За гласовир 60 н.
Новосадско српско коло, по свирању народн. свирца за гласовир удесио Тих. Остојић 80 н.
Праг је ово милог Српства, за гласовир саставио др. Јован Пачу 80 н.
Радо иде Србин у војнике, српски марш за гласовир удесио др. Јован Пачу 70 н.
Свет ће читат' песме моје, за певање уз пратњу гласовира сложено од Х. Дубека 80 н.
Руске народне песме удешене за гласовир саопштене од пажљивих слушалаца Славјанскових концерата у два дела 1 ф.
Српска молитва за гласовир просто по мелодијама написао др. Јован Пачу 80 н.
Сунце јарко не сијаш једнако и **Што се боре мисли моје** за гласовир удесио Х. Дубек 40 н.
Успомена на песму „Чуј Душане!“ за гласовир од дра Јована Пачуа 1 ф.
Црногорском војнику, песма за гласовир од дра Ј. Пачу-а.
Черго моја чергице, песма М. П. Шапчанина удешена за гласовир 50 н.

Ко од горе наведених музикалија купи добија 50% (рабата) у књигама или у музикалијама нашег издања по сопственом избору.

Огласи.

ЗА ДУВАНЏИЈЕ!

Заштитни и за познавање знак: човек са наочарима, који пуши на цигаретлу.

„КЛУБ“, најчистији, најтањи и опет најјачи папир за цигаретле.

САСВИМ БЕЗ ГЛИЦЕРИНА.

Може се добити на сваком месту и то у патентираном завоју по 3 н. Обичан завој **(Club-exquisit)** 2 нов.

Примедба. Од истог папира готове се и омиљени **клубски омотачи**. 88 7—90

Изванредних сватовских и за сваку прилику поклона

има

код

ШАМУ КРАУЗА
САЏИЈЕ,
Нови Сад, Франц Јосифов трг, бр. 3., у Лакићевој кући.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ **златног и сребрног еспапа, златних и сребрних џепних** као и **за зид** и са шеталицом **САТОВА.**

БОГАТО СТОВАРИШТЕ **најбољег од кина сребра** еспапа, како у **прибору за јело**, исто тако и у луксузним стварима.

ОПТИЧКА РОБА,

као: опернгукери, лорњети, наочари, цвикери и т. д заоквирени чистим златом, сребром и иначе.

СВЕ ОПРАВКЕ, које у ову струку спадају, извршују се најбрже, најбоље и по најнижу цену.

ЈЕДНОГОДИШЊА ГАРАНЦИЈА да сатови добро иду.

Уједно ми је част пошт. грађанству до знања ставити, да одсад имам на стовариштe и прибора за јело од **чистог сребра** разног фасона, које **по најнижу цену, на грам или лот** рачунам. 115 1—1

ВЕЛИКИ КРАХ!

ЊУЈОРК И ЛОНДОН нису поштедили ни европско копно, те се једна велика творница сребра нашла побуђеном, да распрода сву своју залиху уз малену наплату једино за рад. Ја сам упућен, да изведем ту распродају. С тога разашиљем свакоме следеће ствари уз наплату само од 6 фор. 60 новч. наиме:

6 ком. и-јфинијих ножева стоних са правим енглеским дршком,
6. ком. амер. сребрних патент-виљушака из једнога комада,
6. ком. амер. сребрних патент-кашика за јело,
12 ком. амер. сребрних патент-кашика за кафу,
1 ком. амер, сребрних патент-кашика за сипање,
1 ком. амер. сребрних патент-кашика за сипање млека,
2 ком. амер. сребрне патент-чаше за јаја,
6 ком. енгл. викторија-тацни,
2 ком. дивних свећњака,
1 ком. цедила за теј,
1 ком. најфинија расипача за шећер.

44 комада укупно само 6 фор. 60 н.

Сва та горња 44 комада стајала су пре 40 фор. а сад се могу добити по ову најмању цеду од 6 фор. 60 н. — Американско памент-сребро је сасвим бео метал, који задржи боју сребра за 25 година, за што се јемчи. Као најбољи доказ, да овај оглас

није обмана

ево се јавно обвезујем, да ћу свакоме без икаквог приговора вратити новац, ако му се роба не допадне, те нека нико не пропушта ову згодну прилику, него нека набави ову дивну гарнитуру, која је згодна особито за поклоне о **Свадбама и другим пригодама а и за сваку бољу кућу.**

Једино се може добити код

„A HIRSCHBERG's“

Hauptagentur der vereinigten amerik Patent-Silberwaarenfabriken.

Wien, II., Rembrandstrasse 19. Telephon Nr. 7114.

Шиље у провинцију уз наплату у наточ или за готово.

Прашак за чишћење 10 н.

Само је права роба са овим жигом (здравствени метал).

AMERIK PATENT

Извод из захвалних писама:

Љубљана, 7. нов. 1896.

Врло задовољан са вашом патент-гарнитуром сребра, молим Вас и за другу пошиљку исте врсте.

надпоручник АЛФРЕД ХЕЛЦЛ.

Пилиш, 24. августа 1896. (пештанска жупанија).

Ваше благородије!

Врло сам задовољан са гарнитуром. Молим да пошљете мојој сва стипци бароници Њари рођ. Шомоџи у Сунто три такве гарнитуре,

78 4—5 БАРОН ЈУЛИУС ЊАРИ.

Стечај.

У општинском забавишту у Ст. Паланци упражњено је место забавиље и дадиље на која се места овим стечај расписује. Забавиљина плата је: 300 фор. год., слободан стан са баштом и у име огрева за своју потребу 20 фор. Дадиљина плата је 100 фор., годишње и слободан стан у забавишту. Оспособљене забавиље, које потпуно владају српским и мађарским језиком, као и они, који би желели задобити место дадиље, имају своје ваљано документиране молбенице до 1. маја 1897. по нов. кал. потписаном послати. —

У Ст. Паланци, 13. (25.) марта 1897.

Сава Поповић
110 3—3 председник надзорног одбора.

АДВОКАТ
Др. ЈОВАН РАДИВОЈЕВИЋ-ВАЧИЋ
отворио је своју
адвокатску писарницу
у Земуну,
госп. ул. бр. 470., у кући гђе Даринке Белић.
114 2—3

Нека је препоручено пажњи

земљепоседника, економа и трговцима стројева!

Неочекивано слаби промет у прошлој години врло је умножио наше стовариште различитих пољопривредних стројева и алата, као: парних вршаћих гарнитура од 4, 6 и 8 коњских снага геплова, гепел-вршаћих стројева, ветрењача и стројева за чишћење зрна (Бикерове и Видачеве системе), плугова за једну и више бразда, дрљача, стројева за лупање грудава, сејалица, стројева за жетву, за кошење траве, за сечу и гњечење репе, за крљење кукуруза, за прекрупу кукурузних шапурика, сувача са једним и два витла (камена), стројева за цеђене олаја и т. д.

Пошто је наша управа закључила, да се од сад ограничи на израду само неких извесних стројева, то нам је жеља, да овог пролећа сасвим распачамо наше стовариште, те према томе намеравамо да све горе наведене стројеве, по жељи интересне публике, било на комад било у партијама по врло умереним ценама распродамо.

Ово је за све земљепоседнике, економе и препродавце ретка прилика, да се снабдеју са најизвреснијим пољопривредним стројевима по таку ниску цену и по тако пробитачним условима, какове у обичним трговинском промету никад неће моћи получити

Молимо дакле све оне, који се за ову продају интересују, да се при свима распитивањима непосредно на нас обрате а ми ћемо бити са објашњењем односно са офертима свагда на услузи. С поштовањем

Деоничарско друштво Шликове ливнице гвожђа и творнице машина
Budapest, Aeussere Waitznerstrasse 29—37.
53 6—18

ГВОЖЂАРНИЦА
АНТОНИЈА ГЕОРГИЈЕВИЋА
У НОВОМ САДУ

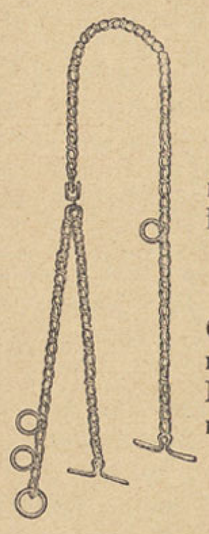

препоручује своје богато снабдевено стовариште сваковрсне гвожђарије а нарочито

АМЕРИКАНСКЕ ПАТЕНТИРАНЕ ЧЕЛИЧНЕ ЛАНЦЕ

без саставака, који су двапут чвршћи од ланаца са састављеним веригама. **Чвршћи, лакши** и **јевтинији** од свих других ланаца. Могу се у мојој трговини добити у свима потребним врстама. као: ланци за рогату марву, коње, псе, за бунаре, шараге и т. д.

Уз солидну робу и брзу и тачну послугу

ЦЕНЕ СУ УМЕРЕНЕ. 108 2—3

Новост за Српство.

Велико стовариште енглеских и француских штофова.

П. Н.

Ко жели да има ваљано скројено и особито фино израђено

ГРАЂАНСКО И ВОЈНИЧКО ОДЕЛО

нека се изволи обратити на долепотписаног академичара и дипломираног самосталног кројача. Досадашње признање мојих поштованих муштерија најбољи је доказ моје кројачке вештине, а трудићу се, да сваку опу поштовану муштерију, која ме буде својим налогом почаствовала, у сваком погледу потпуно задовољим.

ЈЕДНОГОДИШЊИМ СВОЈЕВОЉЦИМА

стављам до довољна знања, да сваке године путујем четири пута у наша већа места. Ко жели код мене наручити војничко одело, молим да ми саопшти своју адресу, како би га онда могао посетити. Ако у ком месту где обично не долазим, буде више господе, која желе наручити одело, молим, да ми то јаве, па ћу и њих посетити. То исто важи и за господу грађанског сталежа. За укусан, леп и особито елегантан крој и израду јемчим.

С особитим поштовањем

Младен Петровић.

Најновији крој. — Цене умерене.

54 8—

Први српски кројачки салон мушког одела у Будимпешти, IV. korona-herczeg utcza 5. sz.

Чувајте се Патворина.

Ц. и кр. пов. и одликована творница мараскина.
(Maraschino di Zara).
72 7—30
у Задру **Р. ВЛАХОВ** Далмација.

ВЛАХОВ

Најбољи, најздравији и најгласовитији **ликер на свету** против слабости желудца и т. д. је

Ко жели одржати **здрав желудац**, ко жели **добро** стање, веселу ћуд, у опште да очува **здравље**, нека пије тај по целом свету распрострањени, од свију **хваљени** ликер „**Влахов**“, којега из биљака крше Далмације **једини на свету Р. Влахов у Задру (Далмацији) спрема** и доготавља.

Чувајте се патворина и захтевајте увек прави „ВЛАХОВ“ из Задра, који се у свакој бољој трговини и кавани добити може.

Прави „ВЛАХОВ“ је награђен на свим изложбама највећом наградом.

Власник издавалац: Задужина Граника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.